

TUOMAS KYRÖ

WSOY

VASARA

*ja käytettyjä
nauloja*

MIELENSÄPANOITTAJA

TUOMAS KYRÖ

VASARA

*ja käytettyjä
nauloja ♦*

MIELENSÄPAHOITAJA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

© TUOMAS KYRÖ 2021

ISBN 978-951-0-47368-9

PAINETTU EU:SSA

I

KUN ITSE TEKEE

Kyllä minä niin mieleni pahoitin, kun eteinen pääkaupungissa maksaa yhtä paljon kuin itse rakentamani talo Sysi-Suomessa.

Puhuin viikoittaista puheluaani poikani Heikin kanssa. Hän oli huolissaan selviämisestäni haja-asutusalueella ja luetteli erilaisia vaihtoehtoja, joihin kaikkiin kuului sana »koti», vaikkei niillä ollut ihmisen pysyvän asumuksen kanssa mitään tekemistä. Kotiavustaja, hoivakoti, kaupunkikoti.

Parempi minun on pysyä tutuissa nurkissa kuin laittaa taloa myyntiin. Sitten on ostajat nuuhkimassa nurkkia ja viemäriputkia, viiden vuoden ajan vastuu kaikista seitsemänkymmenen vuoden luonnollisista muutoksista puutalossa. Vintin tuuletusraosta, kellarin mullantuoksusta ja ulkorappauksen halkeamista, vaikkei taloa ole rapattu.

Rönkä oli juuri kertonut uutisissa asuntomarkkinoin-

den jakautumisesta ja väestökehityksestä. Hessu mietti puhelimessa, kelpaisiko minun taloni kaupunkilaisille kesämökiksi, tai ehkäpä sitä voisi vuokrata.

– Kotimaanmatkailu kasvaa koko ajan, hän sanoi.
– Air bee än bee ja noin.

Kuka Benebeen Airi? Aivan vieras ihminen.

– Se on semmonen vertaisvuokrauspalvelu.

Mihin minä menen, jos kotiini tunkee isoluinen espoolaisperhe? Menenkö aitanparvelle, mistä näen kuinka väärin he elävät? Mikrottavat ruokansa, eivät saa takkaan tulta syttymään ja kirkuvat hyttysiä. Lähdenkö matkailemaan siksi aikaa, kun vieraat ihmiset arvostelevat keittiöni varustusta? Päädynkö Torremolinokseen tuhlaamaan benebee-keinottelulla ansaitsemani rahat, samalla kun espoolaiset pilaavat asuntoni?

– Taas sä ikään kuin liioittelet. Oikeesti tätä pitää miettiä. Minä tulen kuun lopussa käymään.

Tässä vaiheessa toivotan pojalleni hyvää päivänjatkoa ja suljen puhelimen.

Kyllä ei pitäisi väittää tietävänsä toisen elämästä paremmin kuin tämä itse. Silloin ihminen leikkii Jumalaa, ja tietääkseni poikani Heikki ei ainakaan vielä ole Jumala vaan ikuinen aikuisopiskelija.

Vein puhelimen omalle paikalleen piirongin päälle ja siirryin sohvalle lepoasentoon. Selkäni oli ollut viimeiset kuukaudet enemmän ja vielä enemmän hanka-

la. Sen kiputilat ohjasivat päivieni kulkua, ja minä vihasin sitä.

Koetin miettiä jotain muuta.

Mietin asuntokehitystä.

Vaikka kaupungissa olisi työ, lastenhoitopaikka, koulutus, elokuvateatteri, joukkoliikenne ja liikaa ravintoloita, ei yhdestä neliöstä pidä maksaa kelvollisen käyttöauton hintaa. Sitten taas täällä, missä on tilaa hengittää kuutioittain eikä neliöittäin, hinta onkin kymmenen kertaa pienempi. Kuusituhatta rahaa per neliö vaihtuu kahteensataan, vaikka sisätilojen lisäksi tarjolla on hehtaareja hyvää talousmetsää.

Kyllä en ymmärrä.

Väestö muuttaa kolmeen kaupunkiin ja kylät tyhjenevät. Viimeinen ottaa tulpan pois sen uimahallin altaista, jota oli seitsemänkymmentäluvulla edistyksen nimissä rakentamassa. Viikkoa myöhemmin kettu jahtaa lastenaltaassa kania ja vaihtoehtoihmiset valtaavat peruskoulun ja perustavat kukkopillipiiston.

Entäpä remontointi?

Se on aivan samanhintaista Sysi-Suomessa kuin ydin-Helsinkilässä, jälleenmyyntiarvosta välittämättä. Aivan sama onko talo uusi vai vanha, sijaitseeko se kasvukeskuksessa vai Peräsuolla. Remontti maksaa saman verran ja enemmänkin, koska ei näillä kulmilla ole samalla lailla kilpailua kuin kivikylillä. Normaalisti tekisin kaiken itse eikä tarvitsisi laskea tunneille hintaa,

mutta tällä selällä en nosta yhtäkään tiiltä tai lyö nau-
laa lautaan.

Talkooporukan kokoaminen ei onnistu. Ei ole enää
porukoita. Kesällä tulee marjanpoimijoita Ukrainasta
ja Vietnamiasta, heitä en viitsi vaivata, kun he jo val-
miiksi tekevät kaikki sysisuomalaisille kelpaamatto-
mat työt.

Kotini on rakennettu sillä ajatuksella, että se kestää
viidenkymmenen vuoden ajan täydellisesti, seuraa-
vat kaksikymmentäviisi vuotta hyvin ja sataan vuo-
teen saakka ilman suuria remontteja. Olen maalannut
ulkopinnat kolmen olympiadin välein, putsannut rän-
nit ja pitänyt huolen, että nokisutari käy ajallaan.

Tarpeelliset talotekniset muutokset olen tehnyt, kun
taloon on tullut uusia ihmisiä vaatimuksineen.

Emännän ehto luokseni muuttamiselle oli lämpö-
patteri ja sisävesi. Keittiöön piti saada hana ja lavuaa-
ri, vinttiin vessa ja suihku. Tarvittiin myös lämmin-
vesivaraaja, jonka me asensimme Yrjänän kans-
sa vinttikomeroon. Kyllä on turhaa hommaa maksaa
putkimiehen tuntipalkkoja. Kun itse teki, niin tiesi mi-
hin ja mitenkä.

Kolehmainen kävi auttamassa, mutta lopetti puoleen
päivään, kun kihti alkoi vaivata. Oikeasti hän tahtoi
hörppiä tauolla pilsneriä eikä tykännyt kun sanoin,
ettei semmoista opetettu kirvesmiehen kirjeopistossa.

Vessan paikka oli idänpuoleisella seinustalla vintissä. Olisin tehnyt kylpytilan mieluummin kellariin, mutta mihin sitten laitetaan perunat? Eikä siellä olisi mahtuneet suihkuttamaan suorassa kuin lyhytmittaiset ihmiset kuten Venäjän rikdaattori Vladimir.

Pesuhuoneeseen liimasimme muovimaton ja teimme ohjeiden mukaisesti ilmanvaihtoreiät. Yrjänä pohiti, pitäisikö putkihommat tarkastuttaa jollakin asiantuntijalla, hänen mielestään me emme olleet laillistettuja lvi-ukkoja.

Kyllä oli kaikki tehty hyvän rakennustavan mukaisesti. Sitä paitsi eihän meidän perheemme käyttäisi vettä kovinkaan paljoa.

Vähänpä tiesin Emännän ja lasten lotraamistarpeista.

Olisin nukahtanut sohvalle, mutta otsalle ilmestyi pisara.

TUNTEMATON PUTKIMIES

Kyllä ei tullut aivoista hiki vaan katosta vesi. Katsoin ylöspäin, paneelin välissä helmeili.

En ole käynyt vintillä kolmeen vuoteen, koska polveni narisevat vielä enemmän kuin portaat. Tohtori Kivinkisen mielestä lumpiot ja kierukat pitäisi vaihtaa.

Se on hänen näkemyksensä, minulla on omani ja se on parempi: kausihuolto riittää, ja jos ei sen jälkeen mene katsastuksesta läpi, niin romuttamolle koko ukko. Luotan, että jonakin tavallisena tiistaiaamuna paikat ovat taas vetreät. Sillä tavalla olen koko ikäni parantunut. Kyllä en usko lääkkeisiin, varaosiin tai puukkoon.

On toinenkin syy siihen, miksi käytän pusikkaa ja ulkokuuressa enkä vintin klosettia. Muutama vuosi takaperin poliitikkoherrat ja -rouvat keksivät, että vanhusten pissaa täytyy vahtia ja verottaa. Haja-asutus-

alueen kansalaisten nesteestä tuli yhtäkkiä maanviljelyksen päästöjä suurempi ongelma.

Tein laskelmia, kaavakuvia ja mallinnuksia, joissa vertasin omia ja karjan päästöjä. Tieteellisesti pätevänä tuloksena ilmoitan: en jätä pellolle ja rannoille liukumiinoja. En virtsaile niin, että koko pelto loriisee, koska en ole lehmä enkä sonni. Neste ei tällä iällä maita, joten rakko ei paljon ilmoittele. Suihku heikkenee vuosi vuodelta, joten päästömääräni ovat vähäisemmät kuin maltilliset.

Sain kunnasta kolme kirjettä, joissa velvoitettiin hankkimaan tiettyyn päivämäärään mennessä suodatinlaitokset, hiekkakentät ja uudet säiliöt. Talkoilta tehty imeytyskenttä ja hieman ruostunut umpisäiliö eivät täyttäneet nykyvaatimuksia.

Vastasin omalla kirjeellä.

Ilmoitin katkaisevani vedet ja tyhjentäväni putkiston. Minä selviän ilman juoksevaa vettä, mutta vastapainoksi tarvitsen juoksevia suomalaisia. Liitin mukaan kuvat Hannes Kolehmaisesta, Paavo Nurmesta, Ville Ritolasta ja Riitta Salinista sekä tulosliuskoja eri vuosikymmeniltä. 1500 metrin, 3000 metrin, 5000 metrin sekä peninkulman kymmenen parasta aikaa olympiavuosilta 1928, 1968, 1984 ja 2018.

Johtopäätelmäni on, että siitä alkaen, kun vesi on juossut sisätiloihin, ihminen on lakannut juoksemas-
ta. Tuloskehitys on järkyttävän huono.

Lämpö pehmentää. Rivakkuus katoaa. Kenian poika joutuu ahkeroimaan heti aamusta, Suomen nuoriso nukkuu yhä hipaisupuhelintaan pelaten. Kumpiko voittaa Bisletillä?

Kunnaninsinööri ei ottanut kantaa kestävyysjuoksumenestykseen. Sen sijaan lainsäädäntöön tuli muuttaman vuoden siirtymäaika. Olisin siis voinut palata vesivessaan, mutta sitä riemua en insinöörille antaisi. Yksityisen kapinani kehnompi puoli oli se, että vuosien kuluessa putket olivat päässeet hapertumaan ja reikiintymään kuin Vanhan Kussilan hampaat. Pöntön vesisäiliön uimuri ja tuloputken venttiilit olivat käyttökänsä päässä, minkä takia vesi oli tietämättäni kulkenut koko ajan putkistossa, ja sen seurauksena katosta valui nyt puro.

Hain pääni paikalle ämpärin, se keräisi nesteen paremmin kuin harvat hiukseni. Mietin, soitanko pojille, mutta Pekka oli Belgiassa, eikä Hessusta olisi apua tässä tilanteessa. Putkia ei voi vaihtaa etätöyryä, eivätkä Hessun opinnot sisällä pätevyyttä kylpyhuone-remonttiin. Sitä paitsi en halunnut kertoa talo-ongelmista, koska jälkeläisteni silmissä syyllinen olen minä, ja ratkaisu olisi syyllisen siirtäminen hoitolaitokseen.

Etsin puhelinmuistiosta kolme tuntemaani putki miestä.

Olivat kuolleita kaikki, jopa Tuomis-Urho, joka humalapäissään väitti olevansa ainoa ikuinen ihminen

meidän selkosillamme. Välillä hän vaihtoi selkosen lakeuksiin tai meren auvoon. Lyyrillisyyteen taipuvainen Urho putosi sittemmin kevätjäihin vuonna seitsemänkymmentä ja yhdeksän.

Siirryin atk-haulla tuntemattomiin putkimiehiin. Ensimmäinen sanoi olevansa vapaa kolmen kuukauden kuluttua. Seuraava oli Latviasta. Hyväksyn latvialaiset, ovat erinomaisia koripallossa ja heidän nimensä perään laitetaan hauska s-kirjain, mutta heidän kieltään minä en osaa. Vai ovatko ne sitten liettulaisia ne koripalloilijat?

Kolmas putkimies vastasi selvällä suomella.

ETTEI KÄMPPÄS HAPPANIS

Kun tilaat remonttimiehen, näytä uskottavalta. Älä vanhukselta, jolta viedään setelit patjan alta ja kulta-paikat hampaista. Purista lujasti urakoitsijan kättä. Älä arvuuttele, että mikähän vintissä vuotaa ja paljonko tämä kaikki maksaa. Tiedä vaikket tiedä. Kilometrikorvauksia älä maksa, ne on sisällytetty tuntiveloitukseen.

Hain putkipihdit verstaalta kouraan ja siirryin ulos odottamaan. Olin seissyt kylmässä pihassa puoli tuntia, kun ameriikkalainen lava-auto saapui pihatietä. Kuski näytti puhuvan itsekseen ohjaamossa ja jatkoi samaa asiaa saatuaan ovensa auki.

– ...kahdeksankymmentäluvulla maalattu. Ei pitäisi laittaa lateksia. Kaadot vähän sinne päin, sokkeli kovalla rasituksella. Oman aikansa rakennustapa... On tehtävissä, on tehtävissä, mutta äkkiä ettei happane. Morjesta päivää, minä olen Saarikivi.

Minä olen minä itte.

Kyllä on kuunneltu luennot salaojista ja kosteusrasituksesta. Minun taloni on rakennettu hiekkamaalle, alhaaltapäin se ei mätäne. Älkääpä yrittäkö pelotella raadonsäteilyllä, te jotka ette ole nähneet raatoja kuin moottoriteiden varsilla. Taloni sadevedet ohjautuvat katolta muovitynnöriin ja tulevat siitä kastelukäyttöön.

Jos selvittäään seitsemättä vuosikymmentä ilman salatai julkisia oja, niin kyllä pärjätään tulevatkin vuosikymmenet. Ongelma löytyisi muualta.

Saarikivi nosti lava-auton perästä sähkötyökaluja kainaloon. Hänellä oli yllään työhousut ja verryttelytakki, jossa luki Pohjolan Judo. Kysyin oliko hän japanialaisen painin harrastaja. Saarikivi sanoi perineensä merkittävän määrän vaatteita veljeltään, joka oli kamppailnut tiukasti kisapaikasta Parseloonaan. Kysyin, oliko veli kuollut.

– Masentui, kun ura päättyi. Parin vuoden ajan pelkästään söi. Sitä on meillä suvussa.

Masennusta?

– Sitä että vaatteet käy pieniksi.

Saarikiven työhousut pysyivät ryhdikkäästi vyötäröllä, mutta kyse saattoi olla myös hyvin mitoitetusta vyöstä. Tunnenpa ihmisiä, joilla on vyön lisäksi myös henkselit. Kamala olisi katsoa sianväristä persvakoa, joka paljastuu, kun kumarrutaan työhomiin. Laskin

Saarikiven pystyvän kahdentoista tunnin työpäivään ja sellaisella tahdilla kosteusongelma ratkeaisi päivässä.

– ...lapsena asuttiin tämmösessä. Ukko gryndasi sen tontin eteenpäin. Nyt siinä on kolme paritaloa...

Neuvoin Saarikiven sisään ja vinttiin. Käytin kaikki voimani, että pääsin itse ylös. Oikea polvi, vasen olkapää ja molemmat selät lähettivät kiristystä aivoon. Hengitykseni oli raskasta kuin Tommy Ekblomilla Moskovon olympialaisten estejuoksun vinaalissa.

Kävellessä tuntui, että kaadun eteenpäin ja otan juoksuaskelia ilman syytä. Pian olisin polvillani kamarin lattialla. Ruumiinosat koillisessa, kaakossa, lounaassa ja luoteessa. Vuoroin lonksuvat, menevät lukkoon ja muljahtavat sijoiltaan.

Saarikivi kyseli talon, putkien ja sähköjen piirustuksia.

Sanoin lopettaneeni tupakoinnin kymmeniä vuosia sitten.

– Minä lopetin kaksikyt vuotta sitten juu... Välillä pikkusikari kyllä maistuu. Miten se tähän liittyy?

Siten se liittyy, että lopettaessani röyhöttelyn hävitin myös kaikki lupiaskit joihin olin tehnyt rakennusten piirustukset.

– Justiisa... justiisa... no katotaan sitten käsikopelolla mitä talo on syönyt...

Saarikivi valaisi komeron pikkuruisella taskulampulla. Hän mutisi jotain hyvän rakennustavan vas-

taisuudesta ja heilutteli lämminvesivaraajaan kiinnitettyä putkea.

– Arvasin... se on tämä ryssätavara...

Kyllä en ole neuvostoliittolaisilta ostanut kuin kaksi limppua vuonna seitsemänkymmentäseitsemän Viipurin asemalta.

– Polsuputkea... Sait halvalla yhdeksänkymmentäluvulla?

Katsoin putkia tarkemmin. Minun ja Yrjänän asentamat alkuperäiset olivat virheettömät, mutta lattianrajassa oli kyynärän mittainen jatkopala.

Yhtäkkiä muistin.

Kun pojat olivat muuttaneet kotoa, kaadoin yläkerän väliseinän. Siksi putkien paikkaa piti siirtää. Kommandiittiyhtiö Nissinen ja Poika teki halvimman tarjouksen, minä iloitsin Emännälle tehneeni hyvät kaupat. Hän epäili, saako niin halvalla hyvää.

Saarikivi ravisti nyt haperoa putkea ja selitti, mitä kaikkea Itä-Euroopasta silloin ostettiin putkien lisäksi. Armeijavaatteita, panssarivaunuja, sementtiä. Suomi oli ensimmäisenä jonossa, koska kylmän sodan aikana oli syntynyt muita länsimaita paremmat kauppasuhteet itään.

– Olin kesäkessuna silloin, intin jälkeen. Ajettiin satoja tankkeja Ilveskallion sisään. Nehän oli saksalaisia, eli periaatteessa hyviä, mutta itäsaksalaisia, eli käytännössä paskoja. Sama näiden putkien kanssa. Derkku-

kamaa, mukana puolet puolalaista... Halvalla et saa kuin ongelmia... Mutta eipä mittään, pannaan vaihtoon, minä oon tehnyt näitä satoja. Missä sulla on sulut?

Jätin Saarikiven touhuamaan komeroon kosteusmittarilootansa ja muiden työkalujen kanssa. Laskeuduin jokaista askeltani varoen alakertaan. Mietin, katanko kaksi kuppia vai täytyykö säilyttää pidempi etäisyys ennen kuin päästään urakkasopimukseen.

Kuulin Emännän äänen korvissani. *Huono viesti ei ole viestintuojan vika. Älä säästä väärässä paikassa. Ajattele aina omalle kohdallesi.*

Voitelin jälkiuunileivät, leikkasin päälle lauantaimakkaraa ja eetamijuustoa. Saarikivi kopisi ja rehki vintissä. Ehdin syödä molemmat leivät. Tein uudet palaset ja etsin kuivakaakun komerosta, nyt sopi laittaa se tarjolle, se oli vasta seitsemän vuoden ikäinen.

Kyllä kuulosti pahalta, kun välipohja jymisi ja seinä paukkui. Kävin porrasvälikössä kysymässä, onko pakko rikkoa paikkoja. Saarikivi sanoi, että täytyy päästä syvemmälle kuin mihin pintakosteusmittarilla pääsee ja jatkoi poraamista.

Olin vetänyt tukkipuut taloani varten hevosen kanssa metsästä. Olin karsinut, kuivannut, höylännyt, sahannut, mitannut ja naulannut laudat paikoilleen. Nyt minun rakentamaani suristeltiin konevoimin niin kuin se olisi koekappale hammaslääkärien harjoituskurssilla.

KYLLÄ ON TALOLLA JA MIEHELLÄ TEKNINEN KÄYTTÖIKÄNSÄ. PERUSKORJAUKSELLA SITÄ VOI PIDENTÄÄ.

Lämminvesivaraaja vuotaa. Tutut työmiehet ovat siirtyneet tuonpuoleisiin urakoihin, joten Mielensäpahoittajan on turvaututtava vieraan apuun. Pieni kosteusvaurio kasvaa suureksi peruskorjaukseksi. Mielensäpahoittajalta hajoaa ensin talous ja sitten selkä. Sitä on lähdettävä hoidattamaan pojan luo Helsinkiin, joten talo jää remonttiporukan vastuulle.

Kun Mielensäpahoittaja palaa kotiin, piha on kuin sotatoimialue ja remonttiryhmä hajonnut.

On palattava alkuun. Siihen hetkeen ja niihin menettelmiin, kun rintamamiestalo rakennettiin ensimmäisen kerran. Kuinka työ silloin saatiin sujumaan? Piti olla huolto, kuri ja järjestys - selkeät suunnitelmat ja työmaaemäntä. Ei tarvittu sähkötyökaluja vaan taitavia kirvesmiehiä.

Vasara ja käytettyjä nauvoja, Mielensäpahoittaja kuvaa vanhan talon kunnostuksen ilon ja epätoivon hetkiä. Aika on vaatinut veronsa niin talolta kuin sen isännältäkin, mutta sisulla ja läheisten avulla saadaan lisävuosia. Molemmille.

	 9 789510 473689	
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-47368-9